

Bokanmeldelse

Unni Sandaker Blom og Anne Kløve
Oslo

- Det viktigste er å prøve å leke...

Line Indrevoll Stänicke, Unni Tanum Johns & Anders Flækøy Landmark (red.) (2021).
Leik og kreativitet i psykoterapi med barn og ungdom. Oslo: Gyldendal.

Denne boken er et godt bidrag til at lek og kreativitet fortsatt skal ha plass i klinisk arbeid. Forordet med undertittelen *Når ordene ikke strekker til*, setter fokus på hensikten med boken: "Å inspirere, oppsummere kunnskap, og dele erfaringer med lek og kreativitet i psykoterapi med barn og ungdom."

Etter å ha lest boken har vi flere ganger tatt oss selv i å assosiere til innholdet også i andre møter med barn og ungdom enn i terapitimer, som i timer til legeundersøkelse, medisinoppfølging, første-samtaler og andre samtaler vi har i BUP. Vi har dermed latt oss inspirere, og tror andre behandlere som jobber med barn og ungdom, også vil gjøre det.

Boken er illustrert med enkle, fargelagte strektegninger av barn i møte med en voksen. De tre redaktørene har, i tillegg til å skrive sine egne kapitler, invitert 10 forfattere med ulik klinisk tilnærming til psykoterapi med barn og ungdom. Bokens 13 kapitler kan leses for seg, kronologisk eller like

gjern baklengs, alt ut ifra leserens interesse og erfaring.

Kapitlene beveger seg i et spenn mellom grundig teoretisk forståelse og beskrivelse av klinisk materiale som presenteres både i form av korte vignetter og lengre terapiforløp. Det legges vekt på kasusformuleringer som i psykodynamisk tradisjon søker å gi en bredere forståelse enn det diagnostiske klassifiseringer gir.

I første kapittel presenteres pionerene Melanie Klein, Anna Freud og Donald Winnicott sine perspektiv på og bruk av lek i terapeutisk arbeid med barn. De påfølgende kapitlene er forankret i denne tenkningen, så introduksjonen er et godt utgangspunkt for lesere som er ukjente med feltet.

I første halvdel av boken tematiseres ulike aspekter ved lek, deriblant moderne psykoanalytisk forståelse av lek, lekeobservasjon som utredningsmetode, bruk av lek i lengre terapiforløp og i tidsavgrensede behandlingsformer. Leseren får

innføring i hvordan lek i terapeutisk arbeid gir innblikk i barnets indre verden, kan symbolisere opplevelser og erfaringer, og er en relasjonell, kreativ utviklingsprosess når pasienten og terapeuten møtes i mulighetsrommet der terapi foregår. Som Anne Kirsti Ruud skriver på s. 207: “Lek gir glede i mange av livets situasjoner, og lek kan innebære det største alvor. Det er spennende, morsomt og svært meningsfullt å gå inn i lekesituasjoner med barn.”

I andre del av boken presenteres andre kreative uttrykksformer som fortsatt forstås i kontinuitet med fenomenet “lek”. Forfatterne viser hvordan fortelling, tegning og musikk – også eventuelt uttrykt gjennom digitale hjelpemidler, er terapeutiske ressurser som alle er egnet til å uttrykke og bearbeide følelser.

I kapitlet om fortellingens kraft i endringsarbeid med barn, skriver forfatteren om å fange opp og leke med fortellinger barnet bærer om seg selv og sitt liv.

Vi likte godt beskrivelsen av hvordan tegning kan være en kommunikasjons- og uttrykkskanal når ord ikke finnes, strekker til, eller når frem. Som forfatteren viser, kan tegning i møte med barn og ungdom som har dette som ressurs eller uttrykksform, ha betydning i etablering av terapeutisk relasjon og allianse, og utvide betydningen av det å “lytte”, “forstå”, og dele opplevelser. Å dvele ved tegningene som er gjengitt gir leseren mulighet til emosjonell erfaring av en utvidet form for terapeutisk lytting. Tegning kan således skape et verdifullt mulighetsrom for terapi.

Å lese om musikk som terapeutisk metode fremkalte kanskje noen fordommer mot “god smak” i utvalget av musikk. Dette forsvant imidlertid i møte med teksten og beskrivelser av terapiforløp der også musikk fra ungdommers opplevelsesverden (kfr. spillelister) kunne være utgangspunkt for terapi. Leseren vil erfare at emnet musikk gir “gjenklang” i mye av vårt felles faglige begrepsapparat om samspill, så som (ja, nettopp) samspill, inntoning, takt, rytme, flyt, etc. Sammenhengen mellom musikk og det Winnicottske begrepet “lek” kommer kanskje like godt fram i den dobbelte betydningen av det engelske ordet “play”.

Til sist vil vi nevne kapitlet om ungdom som kronologisk kommer mot slutten, der forfatteren skriver at også for ungdom er det viktigste behovet å utvikle impulser knyttet til å leke, og ikke bare til

å mestre eller prestere. Bruk av lek og kreativitet i denne behandlingstradisjonen viser at det heller ikke her handler om prestasjon, men om å uttrykke seg og bli forstått.

Redaktørene henvender seg til studenter og klinikere. Boken egner seg for unge terapeuter som lurer på hva de holder på med når de springer om kapp på vei til lekerommet eller leker gjemsel i et rom der det åpenbart ikke går an å gjemme seg. Boken vil også være til glede og nytte for mer erfarne terapeuter. Den representerer et kjærkomment tilskudd til psykodynamisk litteratur på norsk, og er åpenbart nyttig til bruk i veiledning og undervisning.

Framstillingene er til tider omfattende. Da kan det være lurt å bla tilbake til forordet der forfatterne minner leserne om følgende: “Det viktigste er å prøve å leke”. For som Winnicott også minner oss om, er dette er et felt vi som klinikere skal gå lekende inn i selv.

Unni Sandaker Blom, barne- og ungdomspsykiater, og overlege ved Betanien BUP

unni.elna.sandaker.blom@betaniensykehus.no

Anne Kløve, psykologspesialist og leder av Betanien BUP

anne.klove@betaninensykehus.no